

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudkyň JUDr. Marie Součkové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobkyně: **N. K.,** zastoupené JUDr. Františkem Výmolou, advokátem se sídlem Praha 5 Husníkova 2080/8, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 Az 93/2003 – 22 ze dne 11. 2. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobkyně advokátu JUDr. Františku Výmolovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **1075 Kč**, která mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí z účtu Nejvyššího správního soudu. Náklady právního zastoupení žalobkyně nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-5657/VL-19-K03-2002 ze dne 26. 5. 2003. Posléze uvedeným rozhodnutím nebyl stěžovatelce k její žádosti udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České

republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“), a bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 ZA. Krajský soud po přezkoumání napadeného správního rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů dospěl k závěru, že žaloba důvodná není. Neshledal předně existenci tvrzených procesních důvodů nezákonnosti správního rozhodnutí, když nezjistil žádné porušení zákonných ustanovení o řízení před správním orgánem. Ve shodě se žalovaným nezjistil ani existenci důvodu pro udělení azylu podle § 12 ZA, když důvod stěžovatelčina odchodu ze země byl soudem shledán v obavách z nezákonného jednání soukromých osob, které vydíraly ji i jejího manžela. O tom, že na Ukrajině existují mechanismy umožňující účinnou ochranu před takovým jednáním, podle soudu svědčí i to, že s osobami, které stěžovatelku vydíraly, bylo vedeno podle jejího vyjádření trestní řízení. Na udělení humanitárního azylu podle § 14 ZA není podle soudu právní nárok a žalovaný nepřekročil meze správního uvážení, jež mu uvedené ustanovení poskytuje. Krajský soud rovněž aproboval závěr žalovaného o neexistenci překážek vycestování podle § 91 ZA, resp. ani krajský soud nezjistil, že by stěžovatelka byla v případě návratu do vlasti ohrožena některou z okolností uvedených v cit. ustanovení. Vzhledem k těmto skutečnostem Krajský soud v Hradci Králové v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti se stěžovatelka dovolává existence důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, není podle ní úplná a je v rozporu s odůvodněním napadeného rozhodnutí. Správní orgán měl přehlédnout, že na základě protiprávního jednání soukromých osob mělo dojít u stěžovatelky k přerušení těhotenství z důvodu jejího špatného psychického stavu. K této skutečnosti měl správní orgán přihlédnout i při rozhodování o udělení humanitárního azylu podle § 14 ZA. Nesprávné posouzení právní otázky soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pak stěžovatelka spatřuje v tom, že soud se o uvedené skutečnosti v rozsudku vůbec nezmínil. Její touha mít dítě či děti měla být zohledněna i při rozhodování o existenci překážek vycestování. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelkou podána dne 22. 12. 2002 a pohovor k žádosti o udělení azylu byl se stěžovatelkou proveden dne 13. 3. 2003. Pohovor byl veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice. Ve správním řízení stěžovatelka za důvod své žádosti o azyl označila problémy s neznámými osobami, které ji a jejího manžela na Ukrajině obtěžovaly. Po jejím muži požadovaly peníze, ji se jednou pokusily vtáhnout do auta. Obrátila se na policii, tam jí však odpověděli, že bez důkazů nemohou začít s vyšetřováním. Stěžovatelka rovněž poukázala na skutečnost, že ze vzniklého stresu a strachu potratila. O azyl požádala proto, aby mohla v České republice po nějakou dobu legálně a v klidu žít. V rámci pohovoru stěžovatelka upřesnila, že incidenty s oněmi neznámými osobami se opakovaly, jednou jimi byla udeřena do hlavy, načež omdlela. Vypověděla rovněž, že její manžel se jí svěřil, že jej kontaktovala sekta bratrstva Bílý lotos, která po něm požadovala, aby jim donášel informace o svých významných pasažérech, které jako řidič taxi převážel. Poté, co toto odmítl, jim začaly uvedené osoby vyhrožovat, jejímu manželovi pak dokonce zabitím. Požadovaly po něm rovněž peníze. Když uvedené incidenty hlásili, pozvala si je prokuratura k výslechu. Ačkoli se s manželem ptali na výsledky vyšetřování, nic konkrétního se údajně nedozvěděli. Na nikoho jiného se však se žádostí o pomoc neobrátili. Na jiném místě pohovoru

však stěžovatelka uvedla, že soud s lidmi, kteří napadli jejího manžela, nebyl ukončen, a podle informací, které má od své tchýně, jim stále docházejí předvolání k soudu, z čehož dovodila, že soud stále probíhá. Stěžovatelka rovněž vypověděla, že se nemůže na Ukrajinu vrátit, neboť má obavu o život, resp. strach z osob, které ji již jednou napadly. Stěžovatelka ve správní řízení výslovně potvrdila, že žádné jiné problémy na Ukrajině (včetně problémů s policií a soudy) neměla a že nikdy nebyla trestně stíhaná.

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 Az 93/2003 - 43 ze dne 21. 7. 2004 byl stěžovatelce k ochraně jejích práv v řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát JUDr. František Výmola.

Podle § 12 ZA se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 5 ZA se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v mezích důvodů, jež byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), avšak dospěl k závěru, že kasační stížnost v daném případě není důvodná. Ohledně jednotlivých stižních bodů uvážil Nejvyšší správní soud následující:

Důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy existenci vad řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, je v rozporu se spisy, pro něž měl krajský soud žalobou napadené rozhodnutí zrušit, spatřuje stěžovatelka v nedostatečném zhodnocení zjištěné skutečnosti přerušení jejího těhotenství v důsledku stresu a obav z pohledu aplikace § 12, § 14 a § 91 ZA. Nejvyšší správní soud skutečně zjistil, že stěžovatelka o této skutečnosti ve správním řízení vypověděla. Přesto je přesvědčen, že závěr o neudělení azylu podle § 12 a § 14 ZA a o neexistenci překážek vycestování podle § 91 ZA není v rozporu s touto zjištěnou skutečností, a to ani když je tato skutečnost hodnocena v kontextu ostatních informací získaných v průběhu správního řízení. Soud má totiž za nepochybné, že stěžovatelka ve správním řízení vypovídala pouze o problémech, kterým spolu se svým manželem čelila ze strany neznámých osob, resp. osob patřících do sekta bratrstva Bílý lotos. Z výpovědí stěžovatelky nelze dovodit, že by tyto osoby měly jakoukoli vazbu na stát jejího původu, a takový závěr nelze zjistit ani z jiných podkladů shromážděných v průběhu správního řízení žalovaným. Nezákonné a poškozující jednání soukromých osob bez vazby na státní aparát (typicky vyhrožování, vydírání, psychické nebo fyzické násilí apod.) a následky takového jednání (typicky stres, obavy, zranění apod.) lze státu připsat pouze tehdy, je-li zjištěno, že stát takové jednání podporuje nebo trpí, popř. není-li schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. V daném případě stěžovatelčino přerušení těhotenství bylo, jak sama uvedla, následkem jejího nedobrého psychického stavu způsobeného stresem a obavami z vyhrožování a jiných ataků ze strany soukromých osob. Stěžovatelka nikdy netvrdila, že by stát takové jednání podporoval, a ani tento závěr nelze dovodit z ostatního spisového materiálu. Jestliže

z výpovědí stěžovatelky naopak vyplynulo, že jejím trestním oznámením se orgány jejího státu zabývaly (byť s nejistým výsledkem) a že s osobami, které napadly jejího manžela, byl v době konání správního řízení veden soud, pak nelze ani dovodit, že by stát tuto nelegální činnost trpěl. K závěru o neschopnosti státu zajistit účinnou ochranu před závadným jednáním soukromých osob pak nelze dospět jednak proto, že stížnosti stěžovatelky a jejího muže byly odpovědnými orgány řešeny, jednak proto, že v situaci, kdy byla nespokojená s průběhem vyšetřování na základě jejího trestního oznámení, se stěžovatelka neobrátila se žádostí o pomoc, resp. se stížností na postup odpovědného orgánu na jakoukoli jinou vládní nebo nevládní instituci povolanou k ochraně lidských práv, svobody a zdraví obyvatel. Je tedy třeba dovodit, že jakkoli je jednání uvedených osob z lidského pohledu zavrženíhodné a situace stěžovatelky politováníhodná, toto jednání nebylo pronásledováním ve smyslu § 2 odst. 5 ZA, a to ani tehdy, pokud takové jednání vedlo k přerušení těhotenství stěžovatelky. Navíc, Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout, že ve správním spise není obsažen jediný podklad, z něhož by se dalo dovodit, že toto jednání se uskutečňovalo z některého z azylově relevantních důvodů uvedených v § 12 ZA; ostatně takovou skutečnost netvrdila stěžovatelka ani v žalobě a nečiní tak ani v kasační stížnosti. Ze všech výpovědí stěžovatelky vyplynulo, že jednání soukromých osob bylo zapříčiněno jejich snahou obohatit se, resp. přimět jejího manžela ke spolupráci při jejich nelegální činnosti. Lze tedy dovodit, že závěr správního orgánu o neudělení azylu podle § 12 ZA je v souladu se spisovým materiálem.

Pokud jde o námitku, že stěžovatelce měl být udělen azyl z humanitárního důvodu, pak Nejvyšší správní soud se v plném rozsahu ztotožňuje se závěry přijatými krajským soudem ohledně této otázky. Na humanitární azyl podle § 14 ZA skutečně neexistuje nárok, neboť zákon nestanoví žádné podmínky, za jejichž splnění by měl žalovaný vždy tento azyl žadateli udělit. Udělení humanitárního azylu je věcí správního uvážení žalovaného a správnímu soudu přísluší pouze ověřit, zda žalovaný svého správního uvážení nezneužil, resp. zda nepřekročil meze správního uvážení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Z napadeného správního rozhodnutí vyplývá, že při posouzení možnosti udělit stěžovatelce humanitární azyl žalovaný přihlédl mimo jiné i k jejím osobním poměrům; jestliže pak dospěl k závěru, že humanitární azyl stěžovatelce ani přes její zdravotní problémy a přerušení těhotenství neudělí, nelze tuto skutečnost považovat za překročení mezí správního uvážení nebo zneužití správního uvážení poskytnutého žalovaného v § 14 ZA. Tímto zjištěním však přezkumná činnost správních soudů, tedy i Nejvyššího správního soudu, musí ustat, neboť každý jiný postup by znamenal nahrazování správního uvážení, k němuž je povolán správní orgán, a tím nepřípustnému zasahování moci soudní do výsadní oblasti moci výkonné. Proto Nejvyšší správní soud neshledal pochybení krajského soudu, pokud jde o posouzení zákonnosti výroku o neudělení humanitárního azylu.

Pochybení však Nejvyšší správní soud neshledal ani pokud jde o posouzení existence překážek vycestování podle § 91 ZA ze strany správního orgánu. Z obdobných důvodů, pro něž nebylo možno udělit azyl podle § 12 ZA ani při zohlednění skutečnosti přerušení těhotenství stěžovatelky, neodůvodňovaly skutková zjištění shromážděná ve správním řízení v daném případě ani přijetí výroku o existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 ZA. Ve správním řízení vyjádřené obavy stěžovatelky z návratu na Ukrajinu, a to ani při zohlednění faktu jejího potratu, nelze subsumovat pod žádnou ze zákonem předpokládaných překážek vycestování podle § 91 ZA. Jestliže jejich existenci žalovaný zjišťoval jednak z vyjádření samotné stěžovatelky, jednak z obecných informací o zemi původu jinak získaných, pak takový postup lze považovat za souladný se zákonem. Z uvedených důvodů nezjistil Nejvyšší správní soud ani rozpor výroku o neexistenci překážek vycestování se správním spisem.

Důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s, tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, spatřuje stěžovatelka ve skutečnosti, že se krajský soud ve svém rozhodnutí ani nezmínil o skutečnosti jejího přerušení těhotenství v důsledku stresu a obav způsobených vyděrači. Taková formulace je však podle Nejvyššího správního soudu spíše uplatněním důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít tato vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Avšak ani důvodnost takto fakticky uplatněného stižního bodu Nejvyšší správní soud neshledal. Krajský soud sice skutečně v části odůvodnění svého rozhodnutí, která se věnuje referování rozhodného obsahu správního spisu, skutečnost potratu stěžovatelky nezmínil, ačkoli tak vzhledem k relativnímu významu předmětného tvrzení ve vztahu k ostatním tvrzením učinit mohl. Tato skutečnost však nemohla mít žádný vliv na výsledek soudního přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí, a to z důvodů, jež Nejvyšší správní soud ve vztahu k jednotlivým relevantním ustanovením azylového zákona uvedl výše. Ze stejného důvodu pak nelze popsaný postup krajského soudu považovat za pochybení, jež by bylo vadou řízení před soudem, která by mohla mít byť jen potenciálně za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal důvodnost ani jednoho z řádně uplatněných stižních důvodů, a proto kasační stížnost stěžovatelky dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k dikci § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Hotové výdaje a odměnu za zastupování soudem ustanovenému zástupci stěžovatelky platí stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží v souladu s § 11 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a přípravu zastoupení, ve výši 1000 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 75 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 1075 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 8. června 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu